

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Sꝿperioris Germaniæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67721](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67721)

gnis eluxit erga eos charitas fraterna; sed exterorum mira etiam humanitas & liberalitas. Tolerantia vero illud fuerit, quod sæpius non solum pane, sale, & leuissimo potu victitarint, & cubuerint in stramine, paleis, scamno, nuda humo & stabulo fœrenti; sed exprobrationes quoque, calumnias, & irrisiones quam plurimas tam ab hæreticis, quam quibusdam etiam minus bene vel sentientibus, vel cupientibus Catholicis, patientes gaudentesque sustinuerint.

P R O V I N C I A
S V P E R I O R I S G E R -
M A N I Æ.

IN hac Prouincia de Societate numerantur vniuerse septuaginta quinque supra trecentos, qui distributi sũt in quindecim sedes nempe Domum professam vnã Oetinganã: Collegia vndecim, Ingolstadiense, Dilinganum, Monacense, Augustanum, Lucernense, Friburgense, Oenipontanum, Halense, Ratisponense, Bruntrutanium, Constantiense, quibus addenda Probationis domus Landspergensis, Domus Eberspergensis, & Biburgensis Residentia. E Sociorum vero numero sunt Sacerdotes centum nonaginta, Magistri non Sacerdotes viginti tres, ceteri Coadiutores, Nouitij triginta nouem; quot autem quouis loco resident, ex huius anni literis certò colligi non potest. Mortui tres, adscripti ad familiam nostram viginti vnus.

COLLE-

COLLEGIVM IN-
GOLSTADIENSE.

AB hæresi absoluti viginti duo, sacris meditationibus expoliti domi sexdecim. Scriptæ & editæ variæ Apologiæ pro vita B. P. N. Ignatij. Discipuli in Gymnasio nostro sunt quingenti inter quos multi Nobiles, Barones, Comites. Vnus è Sodalibus Parthenijs insigni charitate duos, iam iam duello concurrere, & mortem inferre sibi parantes, ad pacem & concordiam reuocauit, cum in eos fortuito incidisset. Tres ex maiori Congregatione Societati nomen dedere; ex minori duo. Ciuis erat, cui sub currum effusio tibiam rota exossauerat, & tantum non à corpore abstraxerat, chirurgorum opera ad nexum redijt pes, verum magis doloribus quàm gressibus vsui erat. Vouet B. V. ad aram nostram cereum pedem, ex in solo scipionis adminiculo graditur exulante dolore, atque anathema suspendit. Doctor Albertus Hungerus Academiae Procancellarius, legauit templo nostro aureos centum, atque crucem gemmis aurèque faberrimè illutam. Huius in funere ad D. Virginis, tres de nostris funebres Orationes habuere.

RESIDEN-

RESIDENTIA BIL-
BURGENSIS.

INSONS quidam orta seditione, trimestri amplius spatio cum inter vincula duriter, pane & aqua vix altus detineretur, dimittendus erat, si carceris custodi questum solueret. Nihil habebat, & tamen debebat, huic igitur Sacerdos noster bonus fuit, & libertatem ei, emendicata emit stipe. Nobilis præterea vir, nostrorum ante id consilij melior ob hæresin dimissam, & pietatem contra feruentem admissam, hoc demum anno annorum plenus humanis discessit, prius tamen quadringentorum aureorum legatum, ad nostri Patris arbitratum in pios vsus partim iam expendit, partim expendi constituit. Sacellum Deiparæ Allerstorffensis solenne suum non tantum retinet, sed auget, votiuus ibi sacris quàm plurimis, cæterisque rebus persolutis. Quæ causa etiam vt illuc commeent non raro, celebres Antistites ac Nobiles, dumque id alij faciunt, ne in mala incidant, vicissim alij faciunt malis iam exempti. Voti sui reos plurimos fuisse cõstat, eque morbis grauibis superstites cū pestem, lepram, phrenesim, aliosq; non leues dolores curare medica, & opifera Sacræ Virginis manu, votis nuncupatis licuit. Supplicationes ab accolis & frequentes, & piæ illuc institutæ, ideoque vtiliores, quod multi ibi confiterentur. Summa, nemo vnus eo se contulit, quin loci sanctitate, sacellique amantate ad reditionem inciteretur.

COLLE-

COLLEGIVM DILINGANVM.

PLVRIMI in fide confirmati. Hæretici domi forisque absoluti (si Eluacenses eximamus) quinquaginta tres. Cetera communia.

COLLEGIVM MONACENSE.

CESSEIT è vita P. Carolus Leopoldus. Vixit in Societate annos quadraginta duos, homo salutis proximorum cupidissimus, quod multorum annorum concionibus habendis, & confessionibus audiendis testatus est. Vnde quadraginta hæretici absoluti, in quibus vnus Prædicans, vt vocant. In carcerem impactus erat honestæ mulieris vir; hæc de viro sollicita varia variorum adibat limina, si qua ratione maritum è carcerum angustijs liberaret: non deerant qui opem pollicerentur, si corporis tamen illa non denegaret vsuram: quin etiam mæchus libidine ardens in mulieris ædes aduenerat, & vt remotis arbitris flagitio muniret viam, præsentibus mandata dabat, omnesque sensim amandabat. Sagax mulier rem odorata, deposcit sibi negotium omnes ex ædibus expellendi: quod vbi concessum, primam se expulit, nec se prius ad propriam domum retulit, quam cognouit adulterum morâ fatigatum se proripuisse. Aliquanto post è custodia liberatus est coniux, quem vxor ad

N n

vniuersæ

vniversæ vitæ exomologesin induxit. Orphanotrophium procurantibus nostris instauratum: in studiosorum eleemosynas mille sexcenti, eoque amplius, floreni collecti. E septem qui ad mortem educebantur (quorum sex ab hæresi absolueramus) vni parum fuit frequenti prece, pro delictorum venia, numini clementissimo supplicasse, flagris etiam voluit iratum propitiasse. Omnes fortiter mortem oppetiere: ille vero feliciter, qui posteaquam sex annis piacularem neglexisset confessionem, à nostro resciente vocatus, animi sordes eluit, insequentique nocte inopinato est extinctus fato. Scholæ nostræ, si aliàs vnquam, numero floruerunt; numero responderunt ingenia, diligentia, virtus. Melior & nobilior pars sub Parthenianis militat signis. Et quod dicta confirmabit facile, viginti vnus ijque maiorem partem Parthenici, Patrum Cappucinarum, aliorumque religiosorum familijs sua nomina transcripserunt. Tres etiam Societati nostræ se adiunxerunt.

D O M V S E B E R S P E R - G E N S I S.

M O R T V V S est P. Bartholomæus Schienckius, post viginti duos annos in Societate cum laude exactos. Frisingæ Coëpiscopus meditationibus B. P. N. se exercuit. Huñc secuti Curiones tres. Carolus Princeps & Comes ab Arenberg ab Alberto Austriae Archiduce, Londinum ad Anglum Regem, legatus abierat multo comitatu. Londini pestilens adeo grassabatur morbus,

mōibus, vt quot hebdomadibus milleni facile morerentur: Princeps de sua suorumque salute sollicitus, ad auertendum pestis contagium, apud numen D. Sebastiano vsus est deprecatore, vouens, si voti damnaretur, se in patroni æde perpetuum accepti beneficij monumentum depositurum. Voti reus signum sancti Sebastiani argenteum insigne, filio in Bauariam proficiscenti tradidit, in Eberspergenſi nostro templo deponendum; addidit & tabulas publica authoritate confirmatas, rei seriem vniuersam continentes. Domi forisque inducti ad confessionem multi: vnus, qui proteruè contempsit, horrendum sui similibus exemplum fecit; monebat enim vxor, vt quod plerique omnes factitarent, & ipse non tergiuersaretur, animum scilicet à noxarum maculis perpurgaret; monentem ridebat primum, verbera etiam minabatur, si molesta esse pergeret: dum ergo hanc vitæ viam male pergit, mors incautum oppressit. Erdingam, Bauariæ in oppidū è nostris missi duo cineralibus diebus, initio loci parochorum sunt vsi fauente, vt qui dicitaret, se verè vehementer, ne oleum nostri operamque perderent, & ostendebat quidem, sibi gratum fore, si nostri re infecta domum se referrent. Quod cum nostri abnuerent, concionis tandem fecit potestatem, cui & ipse interfuit. Dicentis porro verba frequentissimū populum, clerū, & maximè ipsum Curionem flexerunt, & ita quidē, vt pleriq; oppidani omnes (in his Sacerdotes viginti duo) apud nostros crimina fuerint detestati; trecenti etiam superioris vitæ scelera repetiuerint omnia: duo qui ad Lutherum transfugerant, ad nostra redierint castra. Puella lecto affixa viginti duos iā

annos in morbo, nescias animi ne magis an corporis, agebat. De Deo verba fannis & cachinnis explodebat. Mirū dictu vt nostrū vidit, mox ceteros omnes facescere iussit. Plena rationis pectus totum pectorisque labes vniuersas aperit, & sanam animo, sequenti etiā die corpore conualuit. Mira & hæc dexteræ Excelli mutatio. Sons in carcerem compactus, vbi sensit Iudicium sententia mortem obeundam, enim vero suis horis vsus, nihil non & ad præterita abolenda scelera, & ad futuram in cælo promerendam gloriam egit: à noxis piaculam confessione purgatus, tanta purissimæ mentis dabat argumenta, vt qui ante viderant, qui nunc audirent, omnes ab illo alium vehementer admirarentur; vanos salutatores, consolatoresque agrè ferebat admissos, moxque emitti iubebar: pellices tres ad peccatorum induxit exomologesin: hos in auditorum ingenerabat motus pietatis, quos erumpentes multa lacrymæ commendarent. Die morti decreto cibum recusauit omnem, ieiunus ad supplicij locum lætus perrexit, & melioris vitæ fretus spe, tanta constantia mortem oppetijt, tantoque fuit spectatoribus ad virtutem exemplo vt faterentur omnes, ab hominum memoria Erdingæ simile spectatum nihil.

C O L L E G I V M A V -
G V S T A N V M.

AB hæresi absoluti quinquaginta septem. In his vir antiquæ nobilitatis, qui exemplo maximo fidei professionem confessario & duobus

bus de nostris presentibus fecit, & totius vite peccata generali confessione expiavit: postridie sacra synaxi in templo nostro percepta, confirmationis sacramentum accepit. Puella quatuordecennis vtrumque parentem habet Lutheranum, seruit tamen pater, opificio scriniarius, Collegio cui-dam sacrarum virginum, haud procul Augusta degentium: ad quas operæ causa, subinde euocatur Augusta. Comitata illum aliquando est natu minor filia, de qua hic narramus; vidit canobium, cultum diuinum, pietatem & modestiam Religiosarum feminarum: icta diuinitus aspectu & exemplo Religionis, concepit illico votum mutandæ Religionis, & Virgines imitandi, redit Augustam, clam parentibus furtim ad templum nostrum properat, & à nostro instructa, Ecclesiæ Catholicæ transcribitur. Furit pater, & dure habet filiam, nec tamen potest à sententia deducere; ad Religionem toto pectore adspirat illa, & litteræ scribuntur, patroni adhibentur, causa apud Virgines, & Antistitam Schonfeldianam fortiter agitur: nihil proficitur: negant Virgines eo tempore locum esse. Labitur annus; offertur tirunculæ cælestis B. Virginis, quo pingi solet habitu, species, quæ, iam, inquit, voti tui explendi occasio est: scribe quam primum litteras ad Præfectam canobio; quod nisi rem acceleraris, nunquam offeretur amplius hæc conditio. Paret candidata Dei, Christi sponsa, monenti Dei Matri: scribit, & intra paucos dies venire iubetur. Effert clam domo vestes, & quæ ad iter faciebant, nec parentes, quamuis obseruarent diligenter filiam, aduertere; vt diceret Virgo, suos in meridie cæcutijse. Auolat ergo ex patria &

Nn 3

meliorem

meliorem reperit, requirunt parentes profugam,
 & publicè in omnibus hæreticorum cathedris
 promulgari iubent. Postridiè afferuntur litteræ,
 in Cænobio Virginum alicubi versari; repetunt
 illico filiam parentes; negant Virgines posse illam
 ad suam fidem confugientem eijci; si receptam
 vellent, ipsi adessent, & secum reducerent. Adest
 mater: ad filiam admittitur, & sola cum sola to-
 tam noctem laborat, vti eam à fide deducat, co-
 natur omnia, nec proficit hilum, quâ venerat, re-
 infecta abire cogitur. Fuere aliæ, quæ pietatis
 causa à paternis ædibus exclusæ, seruitutem ser-
 uiant, vt in libertatem filiorum Dei olim asseran-
 tur. Repertus hic miles impius, quique vicenos
 annos sine Numine, Religione, Sacramentis ege-
 rat. Inusitato correptus morbo, ranas aliquot
 viuas ex intestinis eiecit. In huius familiaritatem
 & amicitiam, humano generi parum amicus se ita
 insinuauit dæmon, vt aspectabili forma se viden-
 dum illi præberet, comitaretur, & tandem dies
 & noctes adhæreret, atque ad immania facinora
 sollicitaret; quin ab excubijs domum proficiscen-
 tem discingit ipse; ferrum nudum in manus tra-
 dit: vxorem cum liberis mactare iubet. Repressit
 tamen impium suasorem, & tandem ad Sacer-
 tis nostri pedes prostratus, à familiari spiritu li-
 beratur, & paulo post beata morte, vt sperandû,
 defungitur. Tractus quidam alius adolescens ad
 Cathedram pestilentia Lutherana, repente velut
 bos ictus humi concidit. Idem accidit ad hæreti-
 cas misso scholas; vbi nostra auditoria ingressus,
 nostros Magistros audiit, nihil vnquam morbo-
 rum est passus. Toto nouennio tyro opifex à Ma-
 gistro præpeditus, clam tandem euasit & nobis
 conscientiam

conscientiam aperuit. Ab infantibus quoque parentes ad officium pietatis reuocati. Mater lactanti ius elixæ carnis interdictis diebus sorbendum obtulit, carnes ipsa vorauit: infans oblatum auersatus liquorem, duriores etiam cibos auide arripuit, & matrem suo exemplo ab esu carnum deterruit. Pane puro, & puro fonte multi opificum multos dies vitam tolerarunt, ne se impijs esculentis inquinarent. Appositam bubulam alij canibus obiecere, ægre ferenti hoc matrifamiliæ, & roganti, cur non saltem sibi relinquerent edendam, si ipsi esse nollent? æque tibi, inquit, ac nobis pestem adferret. Matrona patriciæ stirpis, hoc anno dudum orba viro, ad cælum haud dubiè commigrauit. Nullum diem prætermisit quin rei diuinæ apud nos interesset, & tria quotidie, sæpe plura sacra audiret, ancillas quoque secum traxit, ex quibus nullam vnquam passa est vlllo die festo quicquam domi sarcire, nere, aut reficere: sed ad eum vsu diem lunæ totum ministerijs liberum, & vacuum concessit, quo sibi met vestes concinnarent, aut repararent. Geminos Societati filios consecrauit, tertium bello nuper amisit. Minorem natu sacris initiatum hoc anno laute habuit, & cum paullo post vita excessuram se videret, seorsum auocauit, petiuitque supplex ab eodem veniam, quod puerum olim seuerius tractasset. Nullus in ea fastus, luxus nullus, summa castimonia parsimoniaque, antiqui sæcli matrona, quam omnibus exempli causa proponas, tanta ac tam honesta morum in ea disciplina. Precante domi circa octauam noctis religiosissima femina, subito hypocaustum, in quo tunc sola genibus nixa precibus vacabat, re-

seratur, albatu species hominis apparet, eademque sapius per noctem recurrit: territa rem ad nostros defert. ter salutaris hostia pro salute vagantia offertur, & ab eo tempore audijt nihil, nihil umbrarum vidit amplius. Faciebat alia pudoris & honestatis itidem amantissima femina, alumna nostra, cum vicino minime alioqui suspecto viro iter: qui tamen hanc (vsque adeo nemini fidendum) solam nactus, cœpit ad malum sollicitare: negat illa ter quater constantissimè: cum alter iam vim pararet, educto illa cultro, aut mihi, inquit, aut tibi hic occumbendum. Ita se periculo exemit, & decus sibi apud Deum & Diuos omnes æternum comparauit. Geminis matronis partu grauissimè laborantibus, B. P. N. Ignatij manu scriptis litteris præsentis ope succursum, & grati animi significationem vtraque dedit, cum facram ad sacrificia vestem templo obtulit, quarum altera amplius centum aureis æstimatur. Gymnasium nostrum mirifice illustrarunt tergemini Principes Raziuilij ex Lithuania profecti. Edidere singularia quædam & publica pietatis documenta, domi forisque probe instituti. Duo tresque per Sodalium institutionem, ab hæresi auersi. Disputarunt iidem Sodales domi frequenter pro Romana & Germana fide, nec verba tantum contumelijs plena, sed verbera etiam patienter Christi causa pertulere. Curauit quidam suo sumptu legum Angelicarum libellum recudi, singulisque Sodalibus ad Calendas Ianuarias pro streña exemplar eleganter ligatum donari. Inter dona quibus templum nostrum exornatum est, maximum arbitramur munus, quod à Reuerendissimis & Illustrissimis Principibus Episcopis Ioanne Curiensi,

Curienti, Henrico Augustano hoc anno accepimus, grandiusculum, inquam, os è corpore S. Lucij Regis Britannorum, Apostoli Curientium, & Augustanorum.

COLLEGIUM LV- CERNENSE.

CONTRACTVS illiciti ducentorum aureorum per nostros rescissi. Femina in partu laborans, appensis sibi B. P. N. Ignatij lipsanis saluum edidit fœtum. Triginta tres per nostros cum Ecclesia in gratiam rediere. Templi instrumento accessit calix cum cetero ornatu, Lipsanotheca argento obducta, vestis attalica, & serica Sacerdoti, & eadem ex materia aureis filis intertextis Conopium tabernaculo exornando. In quodam pago cum Sacerdos noster (sæpius enim eo rei diuinæ faciendæ causa missus erat) illaudabilem consuetudinem eorum, qui cum infante sacro rote tincto, recta ad cauponas vel domum contenderent, sine vlla precatatione in templo facta, increpuisset, commode accidit, vt ab ea concione infans baptizandus offerretur. Qua re peracta, inter se cohortati sunt id præstare, quod ante audiissent: statim ergo quartam horæ partem genu flexo ante, quam discederent, in precibus posuerunt. Plures dies tenuit missio Glaronensis. Est autem Glarona octauus Heluetiæ Canto, & Henrici Glareani eruditione nobilitata. Tota olim ditio, cum Zwinglium adhuc haberet orthodoxum pastorem, Catholica erat; post & ipsa magnam partem eius hæresi imbuta est. Hoc anno
cum

cum aliquandiu Parochò esset destituta, Reuerendissimi Nuncij rogatu, vnus è nostris sub extremos maioris iciunij dies eo missus est. Timebatur principio à multis, ne molestior Iesuitæ accideret aduentus. Sed secus euenit. Post vnâ enim atque alteram concionem, ita eum commendare cœperunt, vt inter ipsos hæreticos fuerint, qui familiarius cum illo colloqui desiderauerint. Et sanè quantum omnium animos sibi, & Societati deuinxerit, tum aliâ, cum maxime litteræ, quas Magistratus ad Reuerendissimum Nuncium Apostolicum dedit, copiose declararunt. nihil enim eæ fere aliud, quam Patris nostri laborum ac industriæ laudes continebant. Et certe ita laborauit, vt nullum fere momentum temporis à labore habuerit vacuum. Quare si repetatur, vberissimi prouentus spem seges affert.

C O L L E G I V M F R I
B V R G E N S E.

PRIMVS lapis noui templi positus est quinto Iunij à R. D. Ecclesiæ S. Nicolai Præposito, præsentibus vtriusque sexus honoratis & nobilibus. Huic operi perficiendo Senatus potissimum liberalitas fauet. Hæresin abiurarunt quadraginta. Sunt in hac vrbe honestæ, nec inopes familiæ, quibus salus inter hæreticos viuentium curæ est maximæ; conanturque è vicinis vr-bibus hæreticis ad se pellicere, alere, fouere, & in rebus nostræ fidei, promissa quoque dote, per nostrum Sacerdotem instituere. Cuiusdam mulieris filiulus triennis absente marito brachiolum con-
fregit,

fregit, & ob doloris acerbitatem domum eiulati-
 bus compleuit; matri iram mariti pertimescēti,
 aliud tum in mentem non venit, quam vt BB. PP.
 Ignatij & Xauerij opem imploraret, quam his fe-
 re verbis, & gemitus & lacrymas interrumpenbus
 est precata. O Beati Patres si quando in terris pa-
 tris officiū exhibuistis, nunc in cælo misericordiæ
 viscera ostendite, mihi que matri afflictissimæ ve-
 stis apud Deum deprecationibus, filiolum inte-
 gro brachiolo restituite. Ecce tibi vix illa preces
 absoluerat, natum ingenti perfusa lætitia sanum
 & integrum ante oculos intuetur. Sensim igitur
 B. P. N. Virtus se in his quoque partibus Auenti-
 corum exerit, vti etiam hoc exemplo memorabili
 discere possumus. Mulier alia, cuius vita sapius
 in partu periclitabatur, aliquot dies adeo graues
 pariendi difficultates fuit experta, vt vnicum suæ
 salutis & infantis remedium quæsierit in reliquiis
 B. P. N. Ignatij, quibus à Patre nostro impetra-
 tis, & de collo suspensis, intra horæ spacium feli-
 ci partu enixa est. Referam aliud, quod in adules-
 centulo parentibus hæreticis nato, contigit. Erat
 is altero oculo natura fere captus; adductus ab v-
 troque parentum ad quempiam è nostris patri-
 bus, à quo rationem medendi petiuerunt. Ille
 cum videret erga se horum confidentiam, aquam
 eis impertiuit lustralem, qua filij conspergerent
 aliquoties oculum, Deumque precibus diligenrer
 orarent: non præterierunt dies quatuordecim,
 oculum filio ex integro restitutum esse vident,
 Deique benignitatem, Patrisque nostri consilium
 inter hæreticos prædicant. Impetrauit à R. P. Ge-
 nerali N. Magistratus, vt ad alias quinque clas-
 ses, Dialecticę, & Theologiæ moralis adderentur.

C O L L E.

COLLEGIVM OE-
NIPONTANVM.

QUIDAM senio iam & annis non minus, quam canis oblitus, perantiqua vir nobilitate, à prima pueritia in eum vsque diem inter delicias, summamque vitæ & morum licentiam vixerat: Ad hunc mandato Serenissimi aditus, præterquam Patri nostro, patebat nemini, vt hac ille ratione sensum, & facilius ad supplicium, quod impendedat, perferendum præpararetur. Quod etsi pluribus constitit horis, diuino tamen numine adspirante, cælesti tandem, & sacro quodam præter omnium expectationem tactus fuit, & imbutus illius animus sensu, vt lacrymabundus Dei bonitatem identidem prædicaret, cuius ipse diuinissimo, & salutari consilio in hos carceres, corporis quidem sui tortores, animi tamen quandam quasi officinam peruenisset, extra quam sese futurum fuisse perditissimum, ac deploratissimum profitebatur. Ab hæresi absoluti coniuges duo cum filio & filia. Quidam ex ijs, qui obire apud nostros confessiones frequentius assolent, accensus cuiusdam de salute periclitantis animæ iuuandæ desiderio, cum per litteras agere minus tutum foret, dierum aliquot itinere ad eum profectus est, coram egit, & confecit rem magna cum vtriusque voluptate animi, & emolumento alterius. Ad templi nostri supellectilem accesserunt dona varia, florenis trecentis duodecim facile aestimata.

COLLE-

COLLEGIUM HALENSE.

VNVS ex hac vita migravit, P. Petrus Riedinger: vixerat in Societate annos septemdecim qui magnum exemplum patientiæ, in doloribus pedum acerrimis diu perferendis, & in laboribus pro salutè proximorum exantlandis, fortitudinis & charitatis reliquit. Æstate fere media, Ecclesiæ bellis malisque alijs innumeris afflictæ, opem aliquam suis precibus allatura Sodalitas, instituit supplicationem publicam & solemnem, ad D. Virginis ædem pone Oenipontum, in Monasterij Wiltinensis agro sitam, cui se ciues vtriusque sexus plurimi adiunxerunt. Quod agmen totum tanta, tum ordinis, tum splendoris vestium, baculorum, aliorumque signorum dignitate & maiestate ductum & reductum, ut non solum hæc nostra, sed etiam Oenipontana ciuitas, non sine stupore animi, maximo vero cum applausu, & pijs lacrymis spectauerit. Redeunti obuiam iuerunt Catechismi discipuli, sub signis etiam sacris, & non sine comitatu ciuium, quorum vltra quingenta capita numerata. Accessit ad Sodales nostros precandi causa non semel sed iterum, & ni impedita fuisset, semper accessisset Serenissima Achiducissa senior, cum iunioribus totaque aula sua, & bis item tres ipsas horas sine cessatione vlla in oratione posuit. Collegio præter esculenta non pauca, donati centum viginti floreni, à vidua quadam nobili legati in testamento.

Empta

Empta altera deinde villa, pecunia ex horto suburbanano vendito collecta, quæ priori nostræ villæ vt vicina, sic etiam maximo commodo erit.

COLLEGIVM RATISPONENSE.

RELIGIOSI septem Exercitijs spiritualibus expoliti. Præter alios quadraginta, ad Ecclesiæ castra redijt Ludimagister hæreticus è Palatinatu, viginti totos annos eo munere functus, quem vxor, olim Catholica, in extremis, serò, licet serio forte, respiscens, sed tamen de suorum salute sollicita, commonuit, vt si se suosque saluos vellet, ad partes Catholicorum transiret. Paruit is monenti, huc se ad nos quam mox contulit; vbi mysterijs nostris imbutus, hæresin cum quinque liberis per confessionem deposuit; quod ad eò placuit Reuerendissimo nostro, vt eum cum prole omni, priuatim sacra Confirmatione inceptis corroborarit. Ipse parens, filijs ad varia loca officiaque promotis, per nos bonosque viros, ad sacros ordines adspirat, vt vitam sancte finiat. Et sane vir hic, si vllus alius, non videbatur sibi vlla ratione satis in Deum, atque in nos gratum se exhibere posse. Etiã Zwinglianus quidam quintum iam annum, sed conatu irrito, transitum ad Ecclesiam moliebatur, tandem huc vbi venit, post quintum, sextumue cum Patre nostro congressum, manus dedit, hæresinque abiuravit. Restitutiones factæ, vel promissæ, maiores, minores ad quadraginta. Quædam femina partus difficultate laborans, particula tunicæ B. P. N. Ignatij,

ac

ac cerea agni effigie admota, feliciter peperit. Vnus Pater nobilem quendam senem ægrum, aliquot milliariibus domum vsque suam comitatus est, eique adstitit morienti, non sine consolatione tam ipsius, quam omnium suorum; apud quos præter conciones publicas habitas, confessionesque exceptas, libros hæresi inquinatos complures à pluribus elicuit, secumque domum aduexit. Locus Congregationis magna impensa à nobili ac R. D. Decano exornatus est. Feria sexta Parasceues annua supplicatio è summo templo, ad varia Christi Cenotaphia contueta pompa celebrata, Sodalibus in acie constitutis: Crucem iterum iterum prætulit Reuerendissimus D. Præpositus, venerabili canicie conspicuus. Quã supplicationem Reuerendissimus Episcopus capite semper aperto est prosequutus; qui etiam postridie cum pauculis, nudato capite, omnia sepulchra (octodecim fuere) obiuit. In festo Virginis Assumptæ instituta est supplicatio nobilis, signo euolato, è nostro templo ad veterem capellam, vbi vespere cantatæ summa celebritate: adfuit Reuerendissimus cum omnibus Canonicis, & plures sexcentis sunt prosecuti. Missi sunt & hoc anno Reuerendissimi nostri nomine, & magna cum auctoritate publicisque litteris & viatico, duo è nostris Patribus verno ieiunio in Siluam; qui mentes hominum barbarorum prope siluescentes præclare erudierunt, & cælo dignas reddiderunt. Tam rudis equidem gens erat, vt, cum concionator dixisset, accedenti ad confessionem primùm frontem cruce signandam, quidam veniens ad confitendum caput Patris apprehenderit, ipsiusque fronti crucem imprimere cœperit, qui suæ debebat, qui porro

porrò elegantiores, & Christiano homine dignos mores confessione expolitus didicit. Confessiones quidè exceptæ sunt, ab vno circiter triginta, ab altero quinquaginta supra mille: quarum pleræque fuere generales. Impediuit quoque multum fructum inueterata rusticorum consuetudo, qui adigi non possunt, vt anticipent confessionem. Ab hæresi exsoluti sunt nouem.

COLLEGIVM BRVN- TRVTENSE.

QUIDAM è nostris nephritide, iunctis etiam pleuritide & pestilente feбри, grauiter laborans, ex prostratis repente viribus se depositum ratus, opem è cælo quæsiuit & iuenit. Nam post peccatorum expiationem, cum rogasset sibi adferri de veste B. parentis Ignatij pæticulam, quam penes Superiorem esse sciebat; allatamque pungenti applicuisset lateri, mox eius attractu dolorum aculeos effugauit: quin exiguo interuallo, cùm in humeris & alio post etiam loco, grani alio lancinaretur cruciatu, contactu simili, consimilem inuenit dolori medicinam: adeoque breui conualuit, vt intra quatrimum, & morbus & morbi reliquiæ steterint. Viduæ longâ insomnia languenti, appensa de collo eiusdem vestis filamenta, somnum non sine multorum pia admurmuratione conciliarunt. Dente, malignoque rabientis catelli morsu complura in rabiem ierant animantia; iam equi aliquot furentes, nitro glandeque traiectione plumbea, mortui iacebati vnus hic vrebatur timor; ne pueri, quos furens
idem

idem rabido tetigerat presseratque ore catulus,
 in furias agerentur: loci Sacerdos in alijs de cæ-
 lo, & hoc præfixit malo remedium: amandat cum
 literis nuncium ad Societatis Sacerdotem Brun-
 trutum: petit rem fieri diuinam, vt deprecator
 B. Ignatio, à formidati furoris periculo immuni-
 bus esse pueris liceret. Res facta diuina: plures
 iam abiere menses, de furore nullus vel rumor te-
 nuis. Saga mulier, arte venefica honestam male
 affecerat matronam: à quæstoribus in carcere
 rogata, se veneficium quod dederat, falsa est ali-
 quando augere, aliquando & tollere animo de-
 stinasse; nunquam tamen potuisse vel pedem in
 conclauē inferre, propter amuletum quod ma-
 trona secum habebat: erat vero Lipsanotheca
 quam vnus è nostris iacenti commodarat: in ea
 quiddam de veste B. P. Ignatij inerat, incertum
 an aliæ, & quænam reliquiæ. Vbi casu reddita est
 patri theca, veratrix cubile ingressa, piam, & quid
 secum fieret, nesciam matronam veneficio libera-
 uit. Strix quidem data flammis: matrona vero
 sui compos valet vigetque, estque adeo studiosa
 Beati Ignatij, vt pro magno thesauro acceptam
 eiusdem Beati tenuissimam vestis particulam, ar-
 gento clausam perpetuò è collo gestet. Dictum
 anno superiore de obitu fratris Illustrissimi Basi-
 liensis Principis: vxor cum patri posthumam eni-
 teretur prolem, secum è Collegio habuit acceptas
 B. P. Ignatij reliquias; enixa filium, voluit voca-
 ri Ignatium, quod maritus optime in Societatem
 propensus, id fieri ante mortem imperasset. Ex-
 ercitatus est, B. P. Ignatij meditationibus, vicini
 Cænobij Prælatus, qui quo à strepitu omni re-
 motior, eo vicinior Deo esset, in campestrē se-
 cessit

cessit villam nostro comitatus Patre. Hic vniuersam relegit, & pœnitentiæ Sacramento correxit vitam. Hic tanta vis se cœlestium gaudiorum in eius insinuauit animum, quantam antea senserat nunquam, & quantam vix capere posset, prout ipse nostro Patri mirabundus dictitabat. Hic à Deo ardentes suo pectore expertus subdi faces, ad regularem religiosioris in Cænobio vitæ reformationem, quam secururam spes est: quandoquidem non ipse vnus Antistes, sed & alij omnes loci primores eadē ardent flamma, omnesque vel iisdem exercitijs formati sunt spiritualibus, vel ardentem efformari student. Hæresin detestari duodecim, de duobus dicendum. Arte pictor non ignobilis, cum varijs Germaniæ peragratis locis in hanc venisset urbem, illi amicus, & eius de salute pie sollicitus, nostrum Patrem monuit rogauitque, pro occasione tentaret, si hominem ab hæreseos perfidia reuocaret. Vtrumque noster, cum illi postmodum viderent Collegium, ad parcam nostri triclinij mensam vocat, modestè habitos dimittit lætos, nec de religione agit vel verborum iterato cum conuiuiam habuisset, sub mensam enim uero adductum iam sibi hominem familiariter rogat, ecquid illud sit potissimum, cur, quoniam cum pluribus iam Societatis patribus egisset alibi, etiam cum Martino Becano, catholicis tamen se adiungere durus tergiuersetur. Libere ille quædam de exomologesi piaculari eloquitur, & de ceteris aliquibus Catholicorum, quæ in sacris libris sit nusquam reperire. Noster amicè, quæ adducebat, in biblijs diuinis legi asserit, & ut asserita probaret, petit ecquænam Biblia velit? Lutheri, Caluini, an quæ in propinquo Catholica?

hæc

hæc voluit, quippe quibus etiam Schaffhusij (nomen ciuitatis hæreticæ est) cuias ille erat, vterentur: noster volutis digito paginis, in duos de confessione locos articulum intendit: vt legit ille, pisce taciturnior mox de Collegio se proripit; paruo dierum interuallo adest paratus Catholicum se profiteri. Monet noster de peccatis expiandis apud Sacerdotem; parantem repentina & ardens tentat febris, & timidum, ne hæresi implicitus moreretur, impulit vocare nostrum, hæresin abiurare, vitam exomologesi sacra purgare vniuersam: conualefcit: in pietate constans & firmus perseuerat. Alter è duobus, Egenolphus Henricus, Baro in Merzburg & Befort, familia Generosus, arte illustris militari, ad ceteras variasque linguas latinæ non ignarus, hausta à puero altum in pectus hæreseos venena dimiserat. Euomendi autem caussa & occasio fuere huiusmodi: In Italia dæmones è corporibus, quæ inhabitanda intrauerant, foras ritu extrudebantur catholico; dum fiunt exorcismi, adest in conferta turba Baro. Baronem malus genius energumeni lingua norans, Germanicis verbis; En tibi, inquit, Germanum, & hæreticum quidem; perstrictus ista voce Baro, vultu rem dissimulat, & simulare facile fuit, quandoquidem circumfusa corona Germanicè nesciens, quæ malus accusator dixerat, non intelligebat: e turba educit se, & huc serio animum ad mouere deinceps institit, vt inter tot Religionum sectas, probam & veram fidem, à ceteris improbis & vanis secerneret deliramentis, eamque toto pectore sectaretur. Cum homine ergo Societatis amicissimo agit: à quo apprimè plures hæreses dedoctus, atque impense de vera

instructus tandem nostrum conuenit sacerdotem, varia variorum hæresiarcharum dogmata, quæ non in Germania solum, sed in Suecia etiam alijsque partibus male didicerat, luce palam in templo repudiauit, & Catholicã ex formula Concilij Tridentini fidem est professus in vicina ciuitate; vniuersas vitæ rationes piaculari confessione diluit, & sacrosanctam Eucharistiã piè est profecutus, modoque etiam Serenissimus Austriæ Archidux Maximilianus Teutonicorũ equitum Magister, & Romæ, & apud Cæsarem agit, vt quandoquidem Baro ad Sacerdotium etiam animum applicuit, iamque adeo horarias è Canonico Breuiario legit preces, ei beneficium & dignitas Ecclesiastica conferatur. Multæ sunt adhibitæ in paterna aula ad reflectendũ in peius animũ machinæ. Lutheri præco, aliũde vocatus, adfuit, qui noxio in bello auxiliares ferret manus, sed hic petitiones sic elusit omnes, vt cuncti de victoria spem sibi omnem præciderint. Lætus modo & quietus Generoso parenti impense charus victor viuit, libereque omnes in hæretica familia, & æde paterna, Catholici hominis partes obit. A falsa ad veram fidem redierunt quinque, quorum primus, cum aliquanto ante fidem Deo dedisset, non ita seruarat, quin & Moloch sui partem daret sacrificij; carptus tamen vehementius paulò, quam aures suæ ferre consuessent, sese collegit demum, atque fictionem omnem vera Religione commutauit. Huic non multum dissimilis Burgundus quidam, qui annos complures in secta Lutherana partim impostorem, partim verò Ludimagistrum egerat, tactus autem ad viuum, die quodam, vi concionis vnius è nostris,

ktis, protinus aduolat commotus, vt edoceatur
 rudimenta veræ fidei, quod mox è Patre nostro
 præstitum est fideliter, præfente loci iudice.
 Dat ergo manus: hæresim abiurat; detestatur
 propalam, confessionemque sacramentalem in-
 stituit: & quamuis cum faciendâ fuit publicè fi-
 dei Catholicæ professio, aliquantulum sit insti-
 gante dæmone tergiuersatus; protinus tamen
 instanter, ne dum vltro fidei professionem in fa-
 cie Ecclesiæ, iuxta Concilij Tridentini formam
 edidit; quin & ipsius vxor eodem fascinata sor-
 tilegio hæreseos, ad saniozem mentem redijt.
 Opifex Lutheranus Germaniam, Galliam, Ita-
 liamque perlustrarat annos omnino duodecim;
 is Bruntrutum oportune veniens artis suæ ex-
 ercendæ causa, cœpit nauseare hæreticos erro-
 res, inuitatus ad colloquium, facillè conuenit
 nostrum, differitur, vincitur, fit Catholicus. In
 Burgundiam excursus, quàm antea penitus;
 atque vt pagos multos præteream, in vno, cui
 Bisotum nomen est, auditæ à nostro quatuor die-
 tum spacio Confessiones trecentæ, è quibus duo-
 decim vitæ totius. Ad pagum, in quo sacerdotem
 ordinis nostri concionatum percrebuerat, con-
 uenere aliorum septem pagorum incolæ, cum la-
 baris & cantu publico, à proprijs pastoribus de-
 ducti; immiscuere etiam se hæretici aliquot, qui
 postmodum retulere, sibi in articulo de SS. Inuo-
 catione non mediocriter satisfactû. Cumque alia
 vice eundem eodem venturum audissent, confluxe-
 re pagi duodecim cum suis Curionibus eodem
 quo prius titulo: adfuerunt & hæretici complures,
 qui percepta concione, vltro fassi sunt, sibi ne-
 quaquam fidei mysteria à suis Prædicantibus

tam apertè enucleari. Ab eodem sedata lis ingens ac scandalosa, quæ curionem à præcipuis sui gregis ita abalienarat, vt mutuam præsentiam non ferrent, & quoniam parum videbatur, si humano tantum more, id est, mutuis colloquiis, salutationibus, atque conuiujs ad concordiam redirent, data opera, vt sedula confessione sacramentali vtraque pars vitam malè actam expiaret, quod factum. Tandem aliquando post tredecim annorum tolerantiam, quam in summis antiqui Collegij angustijs sustinuimus, immigrauimus in Collegiũ nouũ vigesimo sexto Augusti, Anni millesimi sexcentissimi quarti, à Reuerendissimo atque Illustrissimo Antistite nostro ac fundatore ædificatum, vnà cum templo scholisque. Tertio post immigrationem die Reuerendissimus noster vnà cum duobus Canonicis Basiliensibus, necnon Consiliarijs omnibus, tribus præterea Consulibus & Clero apud nos prandit. Inter prandendum à quinque patribus actæ gratiæ sunt Reuerendissimo Fundatori, pro tam magnifico & sumptuoso Societati nostræ extructo Collegio, idque Latino, Græco, Hæbraico, Italico, Gallico idiomatis, solutis atque ligatis. Festo D. Lucae sacro cæpimus omnes primùm facere rem sacram in templo nouo. Ad templi ornatum accessit pannus ante aram magnam pendulus, ex holoserico rubro, filoque argenteo scite elaboratus, liberalitate Clarissimæ Abbatissæ ex Mafsmunster. Campanæ tres, Reuerendissimi nostri munere, post earum benedictionem turri nostræ appensæ sunt.

COLLE-

COLLEGIUM CON-
STANTIENSE.

QUOD diu multumque optatum à bonis om-
 nibus, illud hoc anno tandem Dei beneficio
 consequuti sumus, assignatus enim Collegio est
 ille locus, quem olim S. Conradus huius Eccle-
 siæ Episcopus & patronus inhabitasse fertur, non
 incertis indicijs, optimo & commodissimo to-
 tius ciuitatis situ. Ad quem non multo post, sin-
 gularis & inexpectata ipsius Magistratus liberali-
 tas accessit, vt qui olim coniunctis viribus ab in-
 cæpto nos prohibere conatus est, iam spatium,
 pro horto Collegij amplificando, capacissimum
 adijceret. Et quanquam per se ille non parum
 ad hoc animatus ac propensus esset, multum ta-
 men promouit vniū è Senatoribus grauis & lu-
 culenta oratio, quam duobus è nostris præsentibus
 coram Senatu habuit, eaque inter cætera,
 nostrorum labores, ab initio Residentiæ ad hoc
 vsque tempus, pro communi totius ciuitatis salu-
 te, nec minore omnium Catholicorum satisfac-
 tione impensos, multis verbis, non sine nostro-
 rum rubore, vehementer commendauit. Neque
 silentio prætereundum, quod cum ad assignan-
 dos prædicti spatij limites, negotium ædili suo
 Senatus commisisset, huic autem, vt pote Luthe-
 ranæ sectæ addicto, parum ad hoc exequendum
 animi esset, subædilem suum ad hoc misit, qui
 suas suppleret vices. Egit is negotium hoc, vt est
 vir Catholicus, strenue, fixisque palis tantum no-
 bis spatij attribuit, quantum nemo nostrum ex-

pectate ausus fuisset. Initium ergo fabricæ datum est octauo Idus Aprilis, quæ die postquam nostri sacrificia & preces Domino, Deo obrulissent in hunc finem, mane intra octauam & nonam horam R. P. N. Superior primum lapidem posuit. In sumptu, quem nostri emendicando ad Collegij fabricam colligunt, tantam hucusque experti sumus piorum hominum liberalitatem, vt haud magno nostro labore, quantum satis esset, nunquam nobis defuerit: multum autem ad piam hanc largitionem omnis ordinis homines excitantur, cū intelligunt, nos æque grato animo paruum ac magnam pecuniæ summā accipere, & nomina omnium in librum referre, ac suffragiorum, quibus benefactores nostri gaudent, facere participes. Hinc sæpe viduæ, ancillæ, peregrini, & in ipsis Xenodochijs habitantes, sua minuta, quæ longo tempore thesauri instar seruauerunt, lætandi deponunt, & cum acceptantur, magni beneficij loco accipiunt. Vnde & peregrinus quidam pauper, cum ex D. Virgine in eremo, hæc domum rediret, ædificium ingressus, offert vni e nostris in chartula quatuor bacios, atque impense rogat, vt benigne accipere, & in hoc pium opus conferre velit, accipitur cum gratiarum actione, & ipse sacerdos agno donatus discedit. Templi fundamenta quinto Calendas Augusti iacta fuerunt ab ipso Reuerendissimo nostro, in honorem S. Conrædi Episcopi, qui quod mirum videri potest, in hoc amplissimo Germaniæ Episcopatu, nullum hactenus, de quo constat, templum habuit. De scholis porro, pridie Assumptæ in cælū Deiparæ actū & conclusum, vt ad D. Lucæ omnes simul, hoc est septem caperent initium, id quod & factum, præ-

missis

misso solenni de Spiritu S. Sacrificio: numerari-
 que sunt discipuli ducenti quinquaginta. Ad
 hanc autem rem magnum adiuumentum attu-
 lit Serenissimi Archiducis Maximiliani autho-
 ritas. Is enim non per Epistolam tantum, sed
 & coram, cum Constantiam nuper venisset, cum
 Reuerendissimo nostro multum egit, quæ ad no-
 uellæ nostræ plantationis bonum spectare vi-
 debantur. Quin & patentes nobis litteras tra-
 didit, quibus omnibus ac singulis res nostras,
 maximè vero ædificij negotium studiose com-
 mendauit: hocque suo exemplo effecit, vt &
 Reuerendissimus non multo post idem præsti-
 terit. Ab hæresi absoluti viginti. quidam non
 procul ab vrbe habitans in pago, cum annis pro-
 pe sexaginta impij Zwinglij secta innutritus
 fuisset, Deo tandem miserante, ac morbo, quo
 aliquot annis laborauit, commonente, nec-
 non Patre nostro stimulante, cum Ecclesia in
 gratiam redijt; ipso vero vix dum nonnihil refe-
 cto, inuolant certatim in ædes hæretici, atque
 in id totis viribus incumbunt, vt miserum ad
 tenebras, è quibus emerferat, denuò secum re-
 trahant; at frustra; nam ille omni caute soli-
 dior, fixus immotusque permanet, aliam, di-
 cens, querecum excutite, mihi stat Catholi-
 cè posthac, pieque viuere ac mori. Hunc
 non multo post idem Pater ad mortem, confes-
 sionis & Communionis Sacramentis commu-
 niuit; & quidem cum locus, vbi decumbe-
 bat, hæreticus esset, noster eò omni, qua po-
 tuit reuerentia, clam Sacrosanctam Eucharis-
 tiam ad ipsum extulit; ipse vero æger affir-
 mabat, à puero consueffe se salutationem
 Deiparæ

Deiparæ

Deiparæ quotidie recitare, ita vt tantum suæ salutis beneficium, precibus D. Marris adscribendum videatur. Post discessum eius è vita, hæretici qui aderant, multis sermonibus prædicare ceperunt nostram in ipsum charitatem atque industriam, ac similem sibi in causa simili optare aiebant. Virgines nostris confiteri solitæ, ne naufragium pudicitiaæ facerent, acriter depugnarunt, quarum vna, cum à magno quidem, sed magis genere quam virtute nobili, ad flagitium pelliceretur, minis primum, dein vngulis, post pugnis agendum rata, tanta vi colaphum infregit impuro, vt os naresque vbertim sanguine stillarent, moxque dum ille à comparibus rideretur, victrix illibata euadit. Nec minus fortis illa, quæ quatuor similes assotos modis omnibus, quibus potuit, vociferatione, pugnis, morsibus, cultrique crebris petitionibus fregit fugauitque. Alia philtis, & nescio quibus veneficijs prope dementata cum esset, atque ideo magno Castitatis in periculo constituta, diuina ope, nostrique consilio & præsidio mania liberata, & discrimine erepta est. Alia non pauca, ne carnibus, quibus diebus prohibitis hæretici vescuntur, animas contemerarent suas, solo pane contentæ fuerunt. Morbi causa venam secare iussa Virgo die Sabbati, eoque carnibus vesci, constanter respuit, maluitque totum illum, cum nocte diem ieiuna transigere, quam Ecclesiæ præceptum violare.

D O M V S

DOMVS LANDSPER-
GENSIS.

VIGINTI hæreseos vinculis expediti. Sacellum in Lyci campo, haud minus hinc tribus passuum millibus à fundamentis erectum, & magnæ Matri dicatum, non solum priuatis nostrorum studijs frequentatum vtiliter est, sed etiam Ecclesiasti nostro bis terue cathedram præbuit, quando tum Lanspergenses, tum vicini populi supplicatum eo confluxerunt. Sub dio fere dicendum erat; nec indignum relatu visum, quod aliquando nubes imbriferæ circum latè se effuderint, nulla concioni molestia illata. In sancto Monte peregrinis, quàm strenue licuit, vacauimus. Numerus eorum qui peccatorum nexibus expediti sunt, ægre accenseri potuit, certe infra octingentos non constitit. Nec domi residentibus nulla portio obtigit, quippe complures peregrinorum huc diuertentes, ab ipsis Curionibus ad nos confessionis gratia adducti sunt. Duos remotiores vicos sacrationibus diebus Sacerdos noster adiit, ita expectatus gratulusque, vt turmatim accurrentibus, vix par esset omnibus in confessione audiendis: hic centum & nouem, illic sex & septuaginta supra trecentos ad salutare epulum præparauit. Serenissimus Dux Guilielmus centum aureos nobis donauit; tantundem Consul Augustanus, cum nos visendi filium, & solandi studio viseret. Illustris Domina Comitissa vidua, præter ducentos florenos, bina capita è S. Ursulæ Sodalitio purpura vestiuit, & diademate, vnionibus

ac

ac stellantibus lapillis conspicuo. Tertiū quoque elegantioris formę Eucharisticoꝝ calici imposuit.

D O M V S O E T I N - G E N S I S .

PECCATORVM exomologeses numerauimus vniuersim sexcentas sepuaginta septem supra decem millia. De tota vita sexcentas nonaginta nouem. Eorum vero, qui cęlesti mensę hic acubuerunt, censa hominum capita millia octo. Hęresum vinculis exsoluti triginta. Turpi concubinato & meretricio quęstu extractę triginta. Aes alienum trecentorum florenorum veris dominis restitutum. Illustrissimus Antistes Ratisponensis Oetingam nuper pietatis gratia profectus, & nostro hospitio vsus, hinc euocauit Patrę vnum qui rudem plebeculam quę concionando, quę confessiones excipiendo, ad confirmationis sacramentū (Vilsbiburgi & Gerlij Bauarię oppidis, quinque mille capitibus cõtulit intra paucos dies) dignius suscipiendum informaret. Nulla enim erat huius Sacramenti apud illam plebem notitia, & ab hominum memoria nulli vnquam illis in locis collatum. Tres repudiatis falsis opinionum commentis, ad fidem Catholicā reuocati sunt, in quorum vno illud commendatione dignum, quod, cum Marianę salutationis appendicem ignoraret, in magnis tamen morbi molestijs sibi identidem prælegi curauerit. Hagam oppidū missi duo mense Augusto, vbi omnes fere ciues fędis Lutheri erroribus adeo tenaciter adhęrescebant, vt constans omnium vox fuerit impia & infana:

sana: constitutum sibi esse in semel instillato erro-
 re persistere, si vel patentem gehennam coram in-
 tuerentur rictu suo se excipientem, multo minus
 ad hæc se de patriæ, fortunarum, vitæ etiam ipsius
 iactura esse sollicitos. Vnde nostrum congressum
 barbarorum in morem refugiebant, nec spes sa-
 cræ sementis excipiendæ, aut frugis afflulgebat.
 Tandem in tanta rerum desperatione, vltimum,
 idque non inane tentatum remedium est. Præfe-
 ctus enim arcis ciues omnes ad quotidianam
 exhortationem campanæ signo, hora septima
 matutina, vel inuitos compellit: quamuis alio
 titulo eodem tempore, mandato Cæsareo ad O-
 rationem contra Turcas, in templum conueni-
 re debeant. Istic prima concione ciues prolixè di-
 laudati, commendata Austriaci ingenij facilitas,
 prædicata antecessorum in auitam Religionem
 sedemque Apostolicam obseruantia, ostensum
 quibus vijs & verborum lenocinijs, Magistri men-
 dacij eos a via veritatis auerterint, inque den-
 sissimas illas errorum tenebras incautos conie-
 cerint; quæsitum tandem quid causæ sit, quod
 tantopere lucem exhorrescant, veritatem refu-
 giant, & errores cum supremo suæ salutis discri-
 mine tam cupide sequantur: additum adesse
 nos vt pro fide Orthodoxa, ciuiumque sem-
 piterna salute, vitam sanguinemque si opus
 sit libenter profundamus, & ob id ipsum futuros
 nos in horribili illo iudicio refractariorum re-
 bellumque ciuium accusatores, Deum vero
 præfractorum capitum seuerum iudicem. Illapsa
 hæc vox in aures & animos auditorum; cicurati
 qui antea feri, & faciles promptique facti ad fidei
 controuersa capita percipiendum, qui paulo antè
 aures

aures

aures serpentū instar, ad vocem incantatoris oc-
 cludebant: effectumque est, vt oppidum vniuer-
 sum, magno Dei munere, Deo & Ecclesiæ manus
 dederit: ita vt, quod antehac à quadraginta &
 amplius annis, Lutherana perfidia corruptum
 fuerat, intra vnus mensis decursum, totum auitæ
 Religioni fuerit restitutum. Octoginta septem
 familiarum capita hæresin eiurarunt. Communi-
 cantes centum triginta octo numerauimus. Inter
 hæresi solutos fuit vir centum annorum, adulte-
 ra sua secta viginti amplius annis senior; cum nul-
 lo tamen æque laboratum, licet quinquaginta
 annos sacra Catholica sit sequutus. In vicinas ci-
 uitates, & pagos excurrerunt nostri, & præter
 alios fructus excursionum vberimos, duabus in
 vrbibus, & vno in pago constituerunt Rosarij
 Congregationem. Auget magnopere, gratum
 Bruntrutanis patribus laborem, Congregatio ve-
 nerabilis Sacramenti, patre nostro promouente
 hoc anno instituta. Quidam ex Sodalitio B. Virginis
 diuitijs, eruditione, & morū maxime integritate
 apud omnes clarus vitam finierat; aliquo dierum
 interuallo cum noster noctu in cubili quiesceret,
 en tibi stragulā lecti vestē sentit moueri, euigilans
 caput è lecto exerit, flammā in conclauī timidus
 spectat, & articulatam è flamma vocē stupit per-
 sonantem. Vox fuit; noli timere ego sum talis, ego
 sū talis, (iteratō se voce nominabat) orate pro me.
 Orate pro me. Plura piaculari ritu sacra sunt pro
 defuncto facta in altari priuilegiato, & spes est,
 pro honesta & integra vita quam in terris gessit,
 animā modo beata in cælis mercede potiri. Vt spe-
 remus iuuat & illud: quod noctu idem externo sa-
 cerdoti, huius loci parochō, erudito grauiq; appa-
 rere

tere visus decora forma, adeo vt eum de ambrosia iucunda specie, licet ante viuens diu ex alio morbo, vultu esset deformato, parochus mirabundus compellarit. A Sodale viro primario templo nostro accessere dono calix, vrceoli, peluicula, ex argento omnia. Accesserunt & bibliothecæ libri, ducentorum facile aureorum pretio æstimati, quos Sodalis ille moriens Collegij esse voluit. Enfishemij actum de Collegio inibi erigendo, vbi primis annis de Societate octo inhabitent: postmodum viginti, quibus tria annuo prouentu assignantur florenorum millia: pro futuris nouis templi, Gymnasij, Collegijque ædificijs duæ offeruntur aræ, ex quibus, vtram velit, Societati datur optio. Ad ædificationem decem millia florenorum in parato sunt: pro reliquis impensis receperunt amplissimi Regiminis, Cameræque proceres, se ad Serenissimum Maximilianum scripturos, rationesque suggesturos, quibus ædificatio possit promoueri. Denique vt R. P. Generalis Collegium acceptantis voluntas inaudita est, etiam antequam ab eo, cuius intererat, legitime declararetur, cōfestim externi magistri, qui gymnasij iuuentutem regebant, aliam conditionem tres intra menses quærere iussi, & eo propediem venturæ facere locum Societati. Locus est ad Societatis munia aptissimus. Nam vt taceantur Regiminis Cameræque Senatores, in quos quicquid operæ impendis, vniuersæ impendis Allatiæ, quam regunt: Circa Enfishemiū in orbem sunt viginti quatuor ciuitates, plures pagi trecentis, arces Nobilium, domicilia Religiosorum, Virginumque varia, ad quorum locorum quem velis, vno æstiuo die ire possis.